

REFORMÁTUS KÁNTOR

— Szerkeszti: Bódiss Tamás és Dávid István —

Az egyházi évkör református szemmel

Az alábbiakban egy nehezen hozzáférhető tanulmány részletét közöljük. Nehezen hozzáférhető egyrésztől, mert Bogár János gyúrói református lelkész Az egyházi évkör kialakulása és hatása az ígehirdetésre. Különös tekintettel a református keresztyén egyház istentiszteletére című könyve 72 éve, 1932-ben jelent meg Debrecenben a Csikesz Sándor szerkesztésében megjelenő Theologiai tanulmányok sorozat 21. számaként. Másrésztől a Ráday Könyvtárban megtalálható könyvpéldány Dr. Bottyán Jánosnak szóló szerzői ajánlása után a címlap alján a következő bejegyzés olvasható: „Ezt a könyvet b. e. Dr. Tóth Endre kedves barátom, pápai professzor korában kötelező tankönyvül használta teológus hallgatói körében, ezért belőle egy példány sem kapható már.”

A 161 oldalas liturgikai tanulmány négy számozott fő részre tagolódik:

I. Az egyházi évkör fogalma, II. A keresztyén ünnepekör kifejlődése, III. Az ígehirdetés és az egyházi évkör kapcsolata, és IV. Az egyházi évkörhöz alkalmazott rendszeres ígehirdetési tervzet a református keresztyén egyház elvei szerint.

A témát kijelölő és megindokló bevezető utáni két első fő rész általánosabb jellegű ismertetőjét követően a III. fő egység a perikóparendszer kialakulását és egyes felekezetek ezzel kapcsolatos gyakorlatát tárgyalja. E rész utolsó, 7. fejezete szól a református egyház perikópákhoz való viszonyulásáról, melyről úgy gondoljuk: a történeti áttekintés és az író saját véleményének markáns megfogalmazása következtében közérdeklődésre tarthat számot. E fejezetet közöljük az alábbiakban, a hiányos forrásmegjelölés miatt ezúttal lábjegyzetek nélkül. (B.T.)

A református keresztyén álláspont

A református keresztyénség kezdettől fogva a feltétlenül szabad szövegválasztás elve mellett foglalt állást a régi egyház perikópakényszerével szemben. Ez a szabadság azonban arra vonatkozott, hogy a régi egyház kiszabdalt Szentírás-ismeretével szemben az egész Szentírás ismeretét nyújtsa híveinek. Kálvin, mint mindenben, úgy ebben a tekintetben is az őskeresztyénség felfogásához ment vissza és a lectio selecta helyett a lectio continua elvét honosította meg az egyházban. Ő az egész Szentírást prédikálta és a Biblia egyes könyvein ment végig magyarázataival a nyilvános istentiszteletek alkalmával. Ugyannyira, hogy ettől a szokásától még az ún. nagyobb ünnepek alkalmával

sem tért el. Beszédeinek bevezetésében rendszeresen az előző versekről szóló magyarázatának az összefoglalását adja és még egyik önálló kötetében megjelent beszéd-gyűjteménye is így kezdődik: „Tegnap láttuk ...” Összesen 800 prédikációja jelent meg nyomtatásban, valamint rendkívül becsesek a Biblia egyes könyveihez írt Commentarjai is. Az ő felfogása szerint minden keresztyénnek az egész, teljes Szentírást meg kell ismerni tehát és nem csupán annak egyes kiválasztott részeit. Ezt a felfogást azután későbbi követői akként módosították, hogy a perikópakényszert ugyan megtartották, de a lectio continua elvetették és a lectio selecta megállapítását, kiválasztását az egyes prédikátorok szabadságára, sőt igen sokszor önkényére bízta, ami már Kálvin felfogásától merőben eltér. Ennek magyarázatát abban leljük, hogy a lectio continua feltételezi a gyülekezetnek rendszeres templomba való járását, lehető minden istentiszteleten való részvételét, mert különben hiányossá válik annak a közösségnek a hittudata, megismerése, ha ezt a kötelezettséget csak hiányosan, vagy hézagosan gyakorolja. Amikor tehát az istentisztelet közönsége nem állandó, rendszeres templom-látogatókból tevődik össze, ez a módszer, a lectio continua, többé fenn nem tartható, mert elsődleges indokolása ennek elvész, hanem helyette a lectio selectának kell következni. Ennek is azonban úgy, hogy valamiféle rendszer szerint teljes egészet adjon. Ez a rendszer azután többféle szempontból határozható meg és állítható össze. Nevezetesen 1. vagy az egész Szentírás ismeretére törekszünk benne és ha szelektálva is, de ilyen szempontból hirdetjük azt végig, vagy pedig 2. az illető egyház és hitközség hit- és erkölcsi rendszere lesz az a gerinc, vagy vezérlő elv, amelyhez alkalmazkodunk. Ennél az előbb említett kétféle módszernél, ennek alkalmazásánál, azonban semmi másra figyelemmel nem leszünk. Tehát egyházi évkörről és az ahhoz való igazodásról beszélni nem lehet ezeknél. Végül pedig 3. elfogadjuk az egyházi évkörnek mai formáját és üdvtörténeti megállapított rendjét és igehirdetésünket ehhez alkalmazzuk, mint szabályozó elvhez. Legvégül pedig még van egy lehetőség, amikor sem az egyik sem a másik, vagy harmadik vezérelvhez sem alkalmazkodunk, hanem teljes szabadsággal, vagy inkább szabadossággal, saját ízlésünk és felfogásunk szerint a Bibliából vett szövegek felett prédikálunk. Ezek közül az eshetőségek közül mind a három előbbi helyes lehet és megállhatja a helyét, csak egyedül ez az utóbb említett felfogás nem, amelyik rendszer nélküli össze-visszahányt egyveleg lehet csupán és nem pedig egy szervezett egyház-közösség igehirdetési formája. A magyar református keresztyén egyházban mégis egészen a legutóbbi időkig majdnem ilyen volt az igehirdetésünk. Azért nem egészen, mivel a nagy ünnepekhez való alkalmazkodás azért feltalálható nálunk is, amikor azokon azoknak üdvtörténeti eseményeivel foglalkoztunk mégis, de általában igazat kell adnunk Csiky Lajosnak, a legutóbbi félszázad leleplesebb rendszerességre törekvő homiletikusának, aki nem szűnt meg sohasem erre a lehetetlen állapotról felhívni az illetékesek figyelmét, szóban és írásban egyaránt. Ő mondja egyik tanulmányában: „Mi reformátusok egyáltalán nem törődünk az egyházi

évvel s az annak lényegében elébünk adott evangéliumi események egymásután következő rendjével. Mi prédikálunk összevissza, egymásra egyáltalában nem tartozó tárgyakról, úgy amint jókedvünk és szeszélyünk hozza magával. Engem pl. senki sem akadályozhat meg abban, hogyha az év első határnapján, amely épen újév első napjára esett, valami alkalmi tárgyról prédikálván, mondom semmi sem akadályoz abban, hogy az év második vasárnapján pl. a mértéktelenségről, a harmadikon pl. az igazságszeretetről, a negyediken pl. a lelki bátorságról, az ötödiken pl. a keresztyén bátorságról, s a hatodikon, mit tudom én — miről ne prédikáljak, mind olyan tárgyakról, amelyek keresztyéni és teljesen templomi kathedrába illő tárgyak lehetnek ugyan, de amelyeket ezen összevisszaságukban semmi magasabb egység össze nem fűz s amelyeknek ezt a sorrendjét semmi eszmei összefüggés nem igazolja. Sok református lelkészünk prédikációi a maguk összefüggéstelen voltában a kaleidoskophoz hasonlítanak, de nincsen bennük semmi a teleskopnak amaz erejéből, amely odaviszi a mi szemünket az égnek nagyságos dolgaihoz, hogy igaz lelki gyönyörűséggel s szívbeli áhítattal teljünk el azok csodálatában ...”

A legutóbbi időben azonban a hivatalos egyház is belátta ennek a rendszertelenségnek lehetetlen voltát és a magyar református keresztyén egyházban a legutóbb kiadott hivatalos Agendák, illetve Istentiszteleti Rendtartások már ilyen szellemben készültek és az egyházi évkör üdvtörténeti tényeihez alkalmazott textus- és lectiosorozatokat nyújtanak az egész egyházi évrre. Ezek közül különösen az erdélyi református egyház 1929-ben kiadott Ágendás könyve járt el teljes tervszerűséggel és igen komoly hozzáértéssel, amennyiben ebben teljes rendszerességű egyházi évkörhöz alkalmazott textus- és lectiosorozatot találunk. A magyarországi református egyház által kiadott Istentiszteleti Rendtartásban közölt lectionarium- és textuariumról már nem mondhatjuk el ugyanazt. De különösen kifogásolható ennek a gyűjteménynek bevezető részében az, hogy az egyházi évkörhöz való szoros alkalmazkodás nem mondatik ki, holott pedig az ezt megelőző Agenda igen helyesen hangsúlyozza ezt az elvet a már idézett helyén. Sem pedig a református keresztyénség hitrendszeréhez való alkalmazkodást nem hangsúlyozza, hanem mintegy az eddigi rendszeretelenséget kívánja továbbra is állandósítani, amikor a gyűjtemény összeállításának szükségességét így indokolja: „A homiliás istentiszteletre szánt bibliai részek viszont az egyházi év menetének megfelelően és annak szem előtt tartásával vannak rendbe szedve, ez azonban távolról sem jelenti azt, mintha itt valami református perikóparendszert akarnánk megalkotni mert a Biblia örök igazságainak szüntelen tudakozására kötelezett református igehirdető lectio- és textusválasztása szabad.” Ehhez mi hozzátehetjük, hogy ez a szabadság csak annyira terjedhet ki, amennyiben minden református lelképásztornak szabadságában áll egy olyan, az egyházi évkör üdvtörténeti tényeihez szorosan alkalmazott igehirdetési rendszer összeállítása, amely bizonyos időn belül megfelelően biztosítja azt, hogy gyülekezetét ennek segítségével a vallási

nagykorúság állapotára eljuttatja és vele gyülekezetét a református keresztyénség teljes hitrendszerének ismeretére elvezérli. Máskülönb en ez a szabadság és nem így értelmezve, bűn és visszaélés a gyülekezet és az egész egyház-közösség érdekeivel szemben.

Ami már a református keresztyén álláspont rövid lerögzítését illeti, azt röviden a fentebbiek figyelembevételével a következőképpen összegezhetjük: A kijelölt bibliai szakaszok, perikóparendszerek alapján való igehirdetési módot megvetjük és mint helytelent nem követjük, hanem helyette az egész Szentírás megismertetésére törekszünk. Ezt a leghelyesebben úgy érhetjük el, amiként azt Kálvin is cselekedte, a lectio continua alapján a Biblia egyes könyvein végigmenve az egész Szentírást hirdetjük. Mivel azonban ehhez, mint láttuk, az szükséges, hogy gyülekezetünk rendszeres és állandó látogatója legyen az Istenháznak —még pedig minden egyes tagjára nézve— kénytelenek vagyunk erre az állapotra és ama másik megfontolásra is figyelemmel lenni, hogy mi az egyházi évkört elfogadtuk annak üdvtörténeti eseményeinek egymás utáni rendjével együtt — tehát a lectio continua elvét így nem követhetjük addig, amíg az egyházi évkörrel kapcsolatban ezt a felfogást valljuk. Ennek megváltozása nem is képzelhető el már a hosszú évszázados megszokást figyelembe véve — tehát kénytelenek vagyunk igehirdetésünket ehhez alkalmazni és ennek útmutatása szerint egy szerves rendszerbe állított igehirdetési tervet szerint eljárni. Ennek a tervzetnek az összeállításánál azonban figyelemmel kell lennünk gyülekezeteink hit- és erkölcsbeli állapotára és tervzetünket akként kell összeállítanunk, hogy egy bizonyos időközben a gyülekezet a keresztyénségnek egész teljességét kapja. Éppen ezért nem tartjuk megfelelőnek a csak egy egyházi évkörön belül elhelyezett igehirdetési rendszert, bár ez is lehetséges, mivel kb. évi 60 alkalom nem elegendő ahhoz, hogy a református keresztyénségnek egyrészt egész rendszerét is másrészt pedig az egész Szentírásnak nagy általánosságban teljes egészét is adjuk. Hanem sokkal megfelelőbbnek gondoljuk, ha tervzetünket többéves ciklus szerint osztjuk be és mindkét követelményre minél teljesebben figyelhetünk. Mi tehát azt kívánjuk, hogy minden református lelképásztor ilyen több évre terjedő és az egyházi évkörhöz alkalmazott igehirdetési tervzetet készítsen igehirdetési szolgáltatásnak minél megfelelőbb módon való végezhetőre. Mielőtt azonban egy ilyen tervzetet bemutatnánk — szükségét érezzük annak is, hogy röviden a magyar református keresztyén egyház igehirdetési módszerének történetével is megismerkedjünk.

Ennek a kérdésnek elbírálásánál ismét utalnunk kell a magyar református-ságnak különleges helyzetére amelyről az ünnepekkel kapcsolatosan említést tettünk. Ugyanez volt a helyzet a textus választási mód tekintetében is és így tudjuk csak megérteni, hogy a régi perikópákhoz való ragaszkodás olyan hosszú ideig kísértett a magyar református egyházban.

Az 1555. évben tartott második Erdődi-zsinat végzéseiben ezt olvassuk: (XV. c.) „Fel kell ügyelni arra is, hogy az egyházban sem a könyörgésekbe,

sem himnuszokba (dicsénekek), sem a felolvasásokba (lectiones), sem a folyó beszédekbe (prózákbá) be ne vétessék semmi, ami a kanonikus könyvekben és a be vett szerzőknél megírva nem található.” Ami azt mutatja hogy ebben az időben még teljesen a régi mise-formához alkalmazkodott ez istentisztelet rendje, tehát a régi epistolai és evangéliumi részek is ugyanúgy megtalálhatók benne mint annak előtte. — A Debreceni, vagy közönségesen Egervölgyi-hitvallásban azonban már ezt olvassuk „A próféták és apostolok írását nem kiszedegetve, szaggatva tanítjuk, s azokból csonka bizonyosságokat nem veszünk, sem pápista módra, mint a töltelékét össze nem vagdaljuk, vagy meg nem bénítjuk, hagyományok közbevetésével szét nem tépjük, hogy így a csonka bizonyosságok az egész testből kivágtatva meg ne ismertessenek, más értelemre ne csavartassanak, ahogy azután a sok versengések és szóharcok szoktak eredni a nem értett, összetépett és megcsonkázott szövegből. Ézsaiásnak egész írását (lectio continua) vagy a többi próféták és evangélisták írásait előadjuk és úgy, rendben tanítjuk. Első rendben Pál apostol, Péter, János írásait és leveleit hirdetjük a gyülekezetben mert ezek többiek felett hasznos okmányai az egyháznak és ezekben az egész tudomány alapja világosan elő van adva ...” Majd ismét ugyanebben később ezt olvashatjuk: „Az úrnapi evangéliumokat, leveleket a pápista felszabdálás szerint nem folytatjuk s nem magyarázzuk az esztendő körforgása szerint mindig csak ugyanazokat ismételve, hanem előadjuk azokat a tudatlanok és erőtlének előtt, midőn lehet. Eképen nem válogatjuk az alapokat a gyülekezetekben, hanem János vagy más evangélistáknak egész evangéliumát hirdetjük. Azonban azokat és a körülményeket illetőleg vannak: Krisztus születése, körülmetélése, szenvedése, feltámadása és mennybemenetelének idejére való történeteink és magyarázzuk az illetőket az időhöz képest ...” Amint látjuk, ebben a hitvallásban már a kálvini reformáció alapelvei érvényesülnek a szövegválasztás tekintetében és a lectio continua elve alapján az egész Szentírás hirdettetik. Kivételt csak a nagyobb ünnepek képeznek, amikor is ünnepnek megfelelően választják ki a megfelelő szövegeket. Az 1566. évben tartott Gönci-zsinat V. canona ezt mondja „Az apostoli hitvallást és úri imádságot kátészerűen kell magyarázni és nemcsak az úrnapi evangéliumokat kell mindig tanítani, hanem egész könyveket felvenni, vagy a prófétákból vagy az apostolokból és minden nap avagy legalább a három szokott napon hetenként tanítani vagy prédikálni. Itt is a kálvini lectio continua mellett törnek lándzsát atyáink, amint látjuk. A Debreceni zsinat (1567.) nagyobb cikkezéi hasonlóképp foglalkoznak ezzel a kérdéssel és erre vonatkozólag a következőket mondják: (X. c.) „A Szentírást úgy hirdessék, hogy a próféták és apostolok írásait tanítsák és az egész tudományt rendben előadják, hogy ne csak postillakban foglalt úrnapi evangéliumokat és leveleket folytassák hanem a tökéletesek (érettek) között, azaz a hitben és vallásban megerősödötték között a próféták és apostolok (többi) írásait is előadják.” Az 1595-i Felsőmagyarországi cikkek szerint (IX. c.) „Akik már a lelkészségbe behelyeztetek, az úrnapi evangéliumokon kívül (melyek különben nagy ha-

szonnal magyaráztathatnak) a proféták és apostolok írásaiból teljes egyházi beszédekot köteleztetnek menteni, még pedig azért, hogy mind a pásztor, mind a hallgatók naponként jobban előhaladjanak és növekedjenek a mennyei tudomány ismeretében. (Lk. 16:29.)

Méliusz ugyancsak kikelt a postillázó papok ellen, azok ellen „akik még mindig postilláznak s a breviárt vágják s nem akarnak munkálkodni. De, amint látjuk, nem sok sikerrel. Vele ellenkező nézetet vall ebben a tekintetben Bornemissza Péter (lutheránus), ki 1574-ben kiadott munkájában így ír: „De még a prédikátorok között is sokan vannak akik szégyennek tartják az evangélium prédikálását, hanem hogy bölcsebbeknek láttatnának, a profétákat és valami más dolgokat kezdtek prédikálni ...” A szabad textus és a perikópák közötti harc még a következő század közepéig, sőt még azon túl is folytatódott. A perikópának egyik leglelkesebb híve a XVII. század első felében Alvinczi Péter kassai prédikátor, ki két kötetben adta ki az 1633–34. esztendőben a perikópák feletti prédikációit, az akkori idők szokásaihoz híven még a vasárnapokat is latinul nevezve meg. Második kötetének előszavában már panaszkodik, hogy némelyek a perikópákat félre tették, ő azonban azokat tartja helyeseknek, mint írja: „A régi józan értelmű tanító emberek a gyenge edények kedvéért, esztendő által az ötvenhárom vasárnapjára (melyet pápás nevezettel vasárnapnak nevezünk) oly evangéliumi leckéket válogattak, melyekbe Krisztus Urunkat ... láthatták. Ez rendelés pedig nem tegnapi, mert Hieronymus úgy emlékezik felőle, hogy jóval ő előtte volt az napkeleti Ekklezsiában és Damasus római püspök idejébe vették be a görögöktől az egyéb nemzetbeli Ekklezsiák. Noha pedig némely atyafiak, bizonyos tekintetből ez régi rendelést (és ez végett senkivel harcot nem vonszok) félre tötték, de én nékem mióta a tisztre méltatlan állapotom szerint hivattattam, tetszett ez jó rendelés és ennyi esztendőktől fogva (harmincegy esztendő) oly kimeríthetetlen kútfőnek tapasztaltam az úrnapi evangéliumokat, hogyha nem ötvenháromszor, hanem ötvenezer-szer magyaráztatnék egy-egy esztendőben, mind újabb-újabb tudomány származnék belőlük és jobban-jobban mutogatnák az mi idvezítő Krisztusunkat.” A perikópák elleni legélesebb támadást a puritánusok intézték a még azokhoz ragaszkodók ellen. Medgyesi Pál Lorántffy Zsuzsánna udvari papja volt az, aki 1650-ben kiadott művében kimutatja azoknak tarthatatlan voltát. Amesius után bőven kifejti, hogy a perikópák magukban nem elégségesek, rosszul vannak elszakasztva, némelyeknek sem elejek, sem utólyok. Hozzájuk ragaszkodva a Szentírás derék részét elrejtjük a nép elől, középkori szokás és a mindennapi példa mutatja, hogy az Istennek esmérte inkább bővölködik azokban az országokban, ahol elhagyták, mint ott, ahol megtartották. Idézi és hivatkozik a Tiszáninnen levő Magyarországi Ecclesiák articulusaira (X. és XLII. §): „A prédikátorok ... az egész keresztyén tudományt prédikalljak s nem az kolbász töltők s rágók s meg ugyanazokat visszahákgva s szíjva megrágók módjára csak postillákat ... tartsanak és praedicaljanak ... mert az ... efféle dirib-daraboknak berbítélése, henyékké és tudatlanokká teszi a prédikátoro-

kat ...” Azonban még a XVII. század második felében is találkozunk a magyar református theologiai irodalomban olyan szerzőkkel, akik a perikópák védelmére kelnek. Így pl. Szathmár-Némethi Mihály, ki az evangéliumi perikópák felett egész egyházi évre terjedő prédikáció sorozatot adott ki 1675-ben és művének előbeszédében imígyen foglal állást a perikópák mellett: „A perikópákat nem Albinus szedte össze, hanem az apostolok után következett elődei, ekléziáknak doktori és tanítói rendelték az úrnapijára, mert minden nemzeteknél ezek egyformán vannak elterjedve. Ágoston és Jeromos a IV. században ezekre írtak homiliákat, Idvezítőnk is ilyeneket parancsolt. (Csel. 1:8.) Ezen perikópákat tehát nem kell mellőzni, hanem ezek mellett az egész Szentírást tanítsuk és prédikáljuk s a perikópákat is magyarázzuk, nem ugyan változatlan és minduntalan újból előkerülő sorrendben, mint a barátok cselekszenek, hogy mi is postillatoroknak ne neveztessünk. Némelyek már rá mentek imár, hogy ezeket a Krisztus beszédeit és historiáit teljességgel megvetették s szégyenlik ezekből tanítani. Ezek kárhoztattatnak ... Valamely válogatott szentírásbéli textusból tanítani sokaknál csak önfítogtatásra szolgál s ha a kátét vasárnapokra osztották, ugyanezt tehetni Jézus úrvacsoráival is, nem is oly bölcs még a mi nemzetünk, hogy ezek nélkül ellehetne ...” Ebben a könyvében az egyes ünnepeket és vasárnapokat is még latinul nevezi a szerző és újév napját Dominica circumcisionis-nak, stb. mondja, valamint Epiphania napját is megülni látszik. Szentháromság vasárnapja után 27 vasárnapot számlál.

A perikópák és a szabad textus közötti harc tehát csak —amint látjuk— a XVIII. század vége felé mondható lezártnak a magyar református egyházban. És ettől az időtől kezdve egyházunk a feltétlen szabad textus választás alapján állva — igehirdetésünkben semmiféle tervszerűség és eszmei összefüggés nem érvényesült. Minden prédikátor az esztendő bármelyik vasárnap épen azt a bibliai szöveget választhatta a canonikus könyvekből, amelyiket épen jónak látta. Eljárásáért lelkiismeretén kívül senkinek semmi felelősséggel nem tartozott. Kivételt ebben az abszolút szabadságban, amint említettük már, csak a nagy üdvtörténeti ünnepek: karácsony, nagypéntek, húsvét, áldozócsütörtök és pünkösöd képeztek, amikor a nap evangéliumi történetével foglalkoztak mégis. De hogy az esztendő többi vasárnapjain miről prédikáltak, ez teljesen szabad jótetszésüktől függött. Nem akarunk ennek a lehetetlen és tarthatatlan állapotnak az ismertetésébe és ecsetelésébe bocsátkozni bővebben, hanem utalunk az előbb már idézett Csiky Lajos megjegyzéseire. Az újabb homiletikusok azonban már belátták ezt a tarthatatlan állapotot és valamennyien sürgetik az egyházi évkör üdvtörténeti menetéhez és eseményeihez való szoros alkalmazkodást és ennek megfelelő igehirdetési tervezetek készítését. Valamint említettük már azt is, hogy a legutóbb kiadott hivatalos liturgikus könyveink már ilyen, az egyházi évkör menetéhez alkalmazott szöveggyűjteményeket is közölnek mint a gyanánt. Reméljük mindezek után, hogy végre megszűnik ez a szabadságnak nevezett szabados, rendszertelen kapkodottság, amely nagy részében oka anyaszentegyházunk és gyülekezeteink elesett állapotának és megerőtlen-

nült voltának. Helyét fel fogja váltani majd a tervszerű és rendszerbe állított, az egyházi évkör menetéhez alkalmazott igehirdetés, mely szabályszerűen váltakozó periódusokban el fogja vezetni gyülekezeteinket a vallási nagykorúság állapotára addig is, amíg a gyerekéssel és gyerekhittel való konfirmáció kérdése is megfelelőbb mederbe terelődik.

100 éve született Szigethy Gyula, a Kántus karnagya

Szülőfalujában, Nyírkátán 2004. május 23-án szoboravatással és ünnepi istentisztelettel emlékeztek meg a Kántus egykori karnagyáról. Az ünnepi alkalmon a Kollégiumi Kántus mellett nyolc gyülekezeti énekkar vett részt Nagyecsedről, Nagykárolyból, Nagyvarsányból, Nyírbátorból, Nyírmeggyesről, Órból, Ramocsaházáról és Vajáról. Az évforduló alkalmából a Debreceni Református Kollégium Szigethy Gyula emlékezete címmel emlékkötetet tett közzé. Az életutat és a tanári-karvezetői-zeneszerzői munkásságot ifj. Fekete Károly mutatja be, majd egykori tanítványai —többek között Ujfalussy József, Fekete Csaba, Sepsy Károly és mások— teszik személyes emlékezésükkel még színesebbé Szigethy Gyula portréjának megrajzolását. A kötetből az előszó egy részét és az életrajzi összefoglalást idézzük az alábbiakban.

A Debreceni Református Kollégium zenei életét három tanár formálta a XIX. századtól a XX. század első feléig: Szotyori Nagy Károly, Mácsai Sándor és Szigethy Gyula. Hármójuk szellemi rokonsága egyenletes fejlődést biztosított. Mácsai Sándor ott folytatta, ahol Sz. Nagy Károly befejezte, s hasonlóan ismétlődött meg ez Szigethy Gyula indulásakor is, mert az ő tanárideálja meg Mácsai Sándor volt. Mindkét esetben a példaképre figyelés segített abban, hogy a teológia padjaiból gimnáziumi katedrára és karnagyi dobogóra emelt Mácsai és Szigethy könnyebben magukra találjanak és saját koruk zenei szaktekintélyeivé nőjék ki magukat Debrecenben.

Amikor most születésének 100. évfordulója előtt Szigethy Gyula pályáját áttekintjük, akkor az egész Kollégium zenei életének jelenlegi virágzásához vezető út egy jelentős állomása áll előttünk.

E kötet előkészítésekor valaki megkérdezte tőlem: „Miért éppen Szigethy Gyulát kell megörökíteni? Nem tudják, hogy voltak nála sokkal jelesebb zenészek is az országban?” — „Ez igaz —válaszoltam felcsattanva—, de Szigethy Gyula a Kollégiumé maradt, s a legnehezebb időkben sem használta dobantó deszkának a Kollégiumot, s hátat sem fordított neki, hanem élete végéig kitartott egyháza mellett. Ez a kötet csupán egyszerű számon tartása kíván lenni a kitartó hűségnek.” Hűségével és szerteágazó tevékenységével beírta magát a Kollégium történetébe, de legfőképpen diákjai szívébe.

Szigethy Gyula egy mondatban is meg tudta fogalmazni élete keretét és tartalmát: „A zene teljesen leköt és lefoglal, de ez érthető is mert a muzsika teljes